

De Oorzaak van de Tortilla crisis

April 2007, door: Sebastiaan Roeling

Mexicanen betaalden in maart 2007 circa 20 pesos voor een kilogram maïs. Dat is twee keer zoveel dan in 2006. De tortilla vormt een belangrijk deel van het nationale dieet. Voor de lagere sociale klassen zijn tortilla's zo duur geworden dat zij zich dit nationale gerecht niet langer kunnen veroorloven.

97 procent van de bevolking eet dagelijks tortilla's. Bovendien identificeren de Mexicanen zich met de heilige maïs. Circa 5000 jaar geleden werd in Meso-Amerika de eerste maïs gecreëerd door de mens. Hierdoor werd het voor de toen nog jagende en verzamelende volkeren mogelijk, zich permanent te vestigen. De basis voor de grote beschavingen, zoals de Olmeken, Maya's en Azteken was gelegd. In veel culturen stond maïs gelijk aan het leven. Volgens de meeste scheppingsverhalen ontstaat de mens uit maïs.

Op 1 januari 1994 trad het NAFTA verdrag (North American Free Trade Agreement) in werking. Door ondertekening van dit verdrag werden de Verenigde Staten, Canada en Mexico verplicht importtarieven te verlagen of zelfs af te schaffen. Vanaf het begin stuitte de NAFTA al op veel tegenstand. In De VS was men bang dat bedrijven hun vestigingen zouden verplaatsen naar Mexico vanwege de lage lonen. In Mexico was men bang dat de VS de gehele Mexicaanse economie in handen zou krijgen. Op de dag dat het verdrag in werking trad kwam in Chiapas het Zapatistisch Nationaal Bevrijdingsleger (EZLN) in opstand. Na meer dan tien jaar strijden voor de onderdrukte boeren zullen ze alsnog gelijk krijgen.

De Verenigde Staten hebben veertig procent van de maïsproductie in handen. Toen het NAFTA verdrag van kracht werd kampte de VS met een enorm maïsoverschot. Dankzij het verdrag waren de Amerikaanse boeren in staat hun maïsoverschot op de Mexicaanse markt te dumpen voor zeer lage prijzen. Het gevolg van deze export was dat circa 2 miljoen kleine zelfstandige boeren in Mexico de concurrentie met het goedkope maïs niet aankonden en een andere bron van inkomsten moesten zoeken om niet geheel bankroet te gaan. Veel boeren stopten in het geheel met de landbouw en migreerden naar de stad of de Verenigde Staten om daar als dagloner in de bouw werk te vinden.

De EZLN (Zapatista rebellen) vormden in Chiapas autonome gemeenschappen die de aanvoer van buitenlandse producten een halt toe riep. Deze gemeenschappen kopen alleen hun eigen maïs en houden elkaar zodoende in stand. Met de verkoop van producten buiten hun gemeenschap worden de gezondheidszorg en educatie ontwikkeld. Wanneer men door het hoogland van Chiapas reist kan men de de welvarende gemeenschappen van de Zapatista's eenvoudig onderscheiden van de arme gemeenschappen die onder de Mexicaanse autoriteiten vallen.

Door de opkomst van bio-brandstoffen, gaat tegenwoordig twintig procent van de Amerikaanse oogst naar de productie van bio-ethanol, in 2006 was dat nog slechts zes procent. De verwachting is dat in de toekomst een nog groter deel van de productie aangewend zal worden voor de vervaardiging van biobrandstoffen. Andere, maar minder invloedrijke, invloeden op de stijgende maïs prijs in Mexico zijn de stijgende kosten voor bewerking en vervoer door de hoge benzine- en elektriciteitsprijzen.

Omdat de Amerikanen nu zelf hun maïsvoorraden moeten aanspreken, is de export van dit product naar Mexico drastisch afgenomen. Aangezien de Mexicaanse boeren destijds gedwongen werden ander werk te vinden en de bevolkingsgroei in Mexico blijft toenemen is de vraag vele malen groter dan het aanbod.